ڤایرۆسی کۆرۆناش بووە قەزاغەی نمایشکردنی نژادپەرستی و مەزهەبی! ریبوار عارف

لە کاتیکدا کە ریگخراوی جیهانی تەندروستی گوزارشتی تووشبوونی زیاتر لە 185 هەزار کەس و گیان لیدەستدانی 7500 کەس دەدات، یەکیەتی ئەوروپا دويني 17.3.2020 لە هەنگاویکی تازەدا بریاری راگرتنی هاتنی پەنابەران و کۆچکردوان دەدات؛ بە پاساوی خۆپاراستن لە ڤایرۆسی کۆرۆنا. هەرلەمبارەوە (ئیمانوئل مکرون سەرۆککۆماری فەرەنسه) داوا دەکات کە هەموو ولاتانی ئەوروپا هەول بدەن بەشیوەیەکی یەک دەست و یەکگرتووانە هەنگاوبنین بۆ جی بەجیکردنی ئەو بڕیارە.

بیرۆکەی داخستنی سنوورەکان سەرەتا لە ولاتانی ئەندامی ریکەوتننامەی شەنگنەوە دەستی پیکراو دواتر لە ئاست هەموو ولاتانی ئەوروپادا سەراسەری بویەوەو ئیستە بەجۆریکە نەک تەنیا یەکیەتی ئەوروپا، بەلکو تەنانەت کۆمیسیۆنی بالای نەتەوە یەکگرتووەکانی کاروباری پەنابەریش بەهەمان شیوە بریاری دەست راگرتن دەدەن لە هینان و گواستنەوەی پەنابەران بۆ ولاتانیک کە تیدا مافی پەنابەریان پەسەندکراوە. داخستنی سنورەکان لە دۆخیکدا دیتە پیشەوە کە بەداخەوە ئیتالیا مەترسیەکی یەکجار گەورەی لەسەرەو هاوکات ئیسپانیاش لەبەر کەم کردنەوەی مەترسی ڤایرۆسەکە دەستیان داوەتە هەنگاونانیکی زۆر زیاتر بەمەبەستی ئارام کردنەوەی بارودۆخەکە.

لەروالەتدا ئەم بریارو هەنگاوانەی ئەوروپای یەکگرتوو ئورگانە نیودەولەتیەکان تەنیا بۆ پاراستنی گیانی هاولاتیان و ریگرتنە لە بلاوبوونەوەی ڤایرۆسی کۆرۆنا، بەلام هەقیقەتەکەی ئەوەیە کە ئەم لۆژیکی خۆپاراستنە نەک تەنیا بارگاویە بە کردەوەیەکي راسیستی و نژادپەرستانە، بەلکو خودی بریارەکە بەتەواوی مانا نەژادپەرستانەیە. وەک هەموومان ئاگادارین کە لەم چەند سالانەی رابردودا لە ولاتانی ئەوروپا جولانەوەیەکی بەرچاو هەبوو کە خوازیاری داخستنی سنوورەکان بوون بە رووی پەنابەران و کۆچکردواندا. هاتنی ئەم ڤایرۆسەو بلاوبوونەوەی بە نیو ولاتانی ئەوروپادا دەرفەتیکی گونجاوی پیکهینا کە ئەم ولاتانە بە بەهانەی ریگرتن لە ڤایرۆزی کۆرۆنا هەنگاوی یەکەم بنین بۆ جی بەجیکردنی

ئەو خەونەی حیزب و ریکخراو جولانەوەیي کە سالەهایە لە شەری داخستنی سنوورەکاندان، کە بەدلنیای ئەم شەرە تەنیا بەمەوە ناوەستیتەوە ئەگەر وەک بریاریکیش شتیکی کاتی بیت بەلام وەک ئامانج و ستراتیجیک کە ئەم ولاتانە هەیانە رەوەندیکی بەردەوام و دریژکراوە دەبیت تا ئاستانەی کەتای هینان و ریگرتن لە هاتنی هەرجەرە پەنابەرو کوچ کردویەک بە ولاتانی ئەوروپا!

بەیە ئەوەی ئەمرە لە ولاتانی ئەوروپا بەرەشنی ئیمە رووبەرووی دەبینەوە ئەوەیە کە حیزب و لایەنە راسیستەکان وەک دیویکی قەومگەرای و ناسیەنالیستی بە راشکاوی و شانازیەکی زەرەوە بانگەشەی ئەوە دەکەن کە ئەوان سالەهای سالە حکومەت ولایەنە دەسەلاتدارەکانی ولاتانی ئەوروپایان لە مەترسی هاتنی پەنابەران و کاریگەریە نەریەکانی ئاگادارکردوەتەوە لە هەولی کەتای هینان بەو سیاسەتانەدا بووین، بەلام بەرەو حیزب و دەسەلاتداریەتیەک لە بەرمبەرمان وەستانەوەنەتەوە کە ئیستە خەشیان هەمان ئەو بەچەنانەی ئیمەیان هەیە کە سالەهایە ئیمە بەی دەجەنگین!

بەهەمان شیوە ئیمە ئەم رەژانە بە دیویکی تردا ئەم روانکە نائینسانیە دەبینینەوە ئەویش لە روانگەی ئیسلامی سیاسیەوەیە کە بەهەمان شیوە لیوان لیوە لە پشت بەستن بە رق و قینو پەنابردن بە ئاسان نیشاندانی مەرگ و لە نیوچوونی هەزاران ئینسان بە پاساوی ئەمری خوداو دیاریکردنی پیشوەختی چارەنووسی ئینسان لە دەرەوەی تواناو ئیرادەو دەست بەکاربوونی خەی. لەمەش خراپتر ئەوەیە کە ئیسلامی سیاسی ئەم قایرەسە بە تەلەیەکی ئیلاهی دەزانیت لە کوفارو هەموو ئەو کەس و کەمەلگایانەی کە ئینکاری بوونی خواداو ئاینی پیرەزی ئیسلام دەکەن. بەیە لەماوەی دوو هەفتەی رابردودا بینمان و بیستمان کە لە چ ئاستیکی بەرفراواندا ئەم جولانەوە کەنەپەرستەیە کەوتنە بانگەشەو فتوای قرکردنی کوفارو ملحیدەکان و بی بەها نیشاندانی هەموو بوونی کەمەلگای مرەڤایەتی لەدەرەوەی بازنەی ئاینی ئیسلامدا.

ئەوەی ئیمە لیرەدا بە رەشنی دەیبینین میتەدی جیاکاریە کە خالی هاوبەشی راسیزم و ئیسلامی سیاسی دەتوانیت لەوەدا یەکانگیربیت کە چەن هەردوولا بی باکن لە چارەنووسی ئینسان و چەن بە چاوی ئائیدەلەژیەوە مامەلە لەگەل ئەم تراژیدیا گەورەیەدا دەکەن کە بەرەکی بە چارەنووسی مرەڤ گرتووە. ئەمیان دەلی دەبیت هەموو سنورەکان دابخەین بە پاراستنی ولات و میلەتی خەمان بەرووی پەنابەران و کەچکردواندا، ئەویتریشان دەلیت ئەمە تەلەو سزایەکی خودایە دژ بە هەموو بی باوەران و ملحیدین و کەسانیک کە بروایان بە ئاینی ئیسلام نیە. بەم شیوەیە قایرەسی کەرەنا پیمان دەلیت کە

گەورەترین ڤایرۆسیک کە لە راستیدا هەرەشە بەردەوام و گەورەکەی ژیانی مرۆڤایەتیە هەموو ئەو جیهانبینی و ئایدۆلۆژیانەیە کە لە دەرەوەی نازنامەی ئینسانی بوون دریژە بە تەمەنی خۆیان دەن.
هاوکات هەقیقەتەکەی ئەوەیە کە کۆمەلگتای مرۆڤایەتی بە رزگار بوون لە ڤایرۆسی کۆرۆنا لەهەموو سەردەمیک زیاتر پیویستی بە بەرپا بوونی یەک بزوتنەوەی ئینسانیە لە دەرەوەی هەر جولانەوەیەکی نژادی و ئاینی و جنسی و ئایدلۆژی، جولانەوەیەک کە ئیرادە دەگەرینیتەوە بە ئینسان و نازنامەی ئینسانی بوون بە تەنیا چەکی راوەستانەوە دەزانیت کە لە سەنگەری زانست و ئینسانگەریدا ئاویتە بووبیت!
ئەوروپای یەکگرتوو ریکخراوە نیودەولەتیەکان ریکخراویکی تایبەتی وەک کۆمیسیۆنی بالای نەتەوە یەکگرتووەکان، ئەگەر زۆرەیەک پەیوەست بوونایە بەو نازنامە ئینسانی و تەنانەت بەو ریکەوتننامەي جنيفي سالي 1951يشەوە ئەوا دەکرا وەک ئینسان مامەلەیان لەگەل هاتنی ئەو ئینسانانە بکردایەو ریگەی چارەسەرکردن و فریاگوزاریان بە دابین بکردنایەو بە بەهانەی بوونی ئەم ڤایرۆسەوە لە مافی پەنابەری بی بەشیان نەکردنایە!